

magáénak vall, amely a színházzal, a színjátszással kapcsolatos, mint például a közönségeléktan, a színházjog, a színházépítés, stb., stb. Ezeknek előrebocsátása után nem lehet kétséges előttünk, hogy egy teljes magyar színháztudományi bibliográfia anyaga felveszi a versenyt akármelyik szaktudományunkéval. Érthető lesz így, hogy STAUD GÉZA vaskos kézikönyve a magyar színészet bibliográfiájának csak egy részét foglalja magába; első része egy több kötetre tervezett *Magyar Színészeti Bibliográfiának*. A megjelent munka azonban így is zárt egészet alkot; felöleli az önállóan megjelent elméleti vonatkozású színészeti szakirodalmat. Ezt a kötetet tervszerű egymásutánban fogják követni a továbbiak. Így a második kötet a színházi zsebkönyvek, a továbbiak pedig a folyóiratokban megjelent színészeti tanulmányok bibliográfiáját közlik majd.

Bibliográfiája módszerének bemutatására hadd álljanak itt a szerző szavai a bevezetésből: „Alaki szempontból fölvettem, nyelvre való tekintet nélkül, minden Magyarországon megjelent, legalább négylapos nyomtatványt. De fölvettem magyar szerzőknek külföldön megjelent, vagy idegen szerzőknek magyar színészeti vonatkozású munkáit is. A műveket szerző vagy címszó szerint betűrendben sorolom föl... Egyébként a címszó, alak, lapszámzás, stb. meghatározásában általában a Széchényi-Könyvtárban használatos rendszert követtem. Mindazon munkáknál, ahol a cím alapján nem nyerünk kellő tájékoztatást a tartalomról, tartalmi kivonatot közöltem. Egyes munkáknak minden kiadását fölvettem, a tartalmi eltérések jelzésével együtt. A művekről megjelent fontosabb ismertetések, valamint a ritkaságok és a kis példányszámban kiadott és könyvkereskedői forgalomba nem került különlenyomatok leőhelyét is feltüntettem. Azokat a munkákat, amelyek sem a budapesti könyvtárakban, sem könyvkereskedői forgalomban nem találhatók, csillaggal jelöltem és utaltam a forrásra, amelyből adataikat merítettem. A bibliográfiai összeállítás után az idegennyelvű munkákat nyelvek szerint külön is csoportosítottam. Ugyanitt csatoltam a részletes címjegyzéket és tárgymutatót...” (5. l.)

STAUD GÉZA munkája a legjobb hazai szaktudományi bibliográfiáink közé tartozik. Kíváncsian várjuk a következő köteteket, amelyeknek megjelenése után olyan könyvészzettel fog a magyar színháztudomány rendelkezni, mint nagyon kevés más tudományágunk.

TOLNAI GÁBOR.

Makkai László és M. Horváth Magda: *A magyar könyvgyűjtő kézikönyve*. Magyar könyvritkaságok és kézikönyvek 1888—1938. közt elért árainak jegyzéke. Összeállították: —. Az Orsz.

Széchenyi Könyvtár kiadványai. Szerkeszti: Rédey Tivadar, IX., Budapest, kiadja a Magyar Nemzeti Múzeum Orsz. Széchenyi Könyvtára. 8° 231 + 1 sztl. l. + Sajtóhibák jegyzéke, színes papíron.

Ennek a rég nélkülözött, — minden könyvtár, gyűjtő és antikvárius számára nélkülözhetetlen könyvnek, — mint az utóbbi években az Országos Széchenyi Könyvtár kiadásában megjelent minden tudományos munkának a gondolatát FITZ JÓZSEF, az Orsz. Széchenyi Könyvtár főigazgatója vetette föl. Először e sorok íróját bízta meg az antikvár-piac utolsó évtizedeinek áttekintésével, majd — miután egyéb elfoglaltságom miatt — magam nem vállalkozhattam rá, másokat buzdított, amíg végre MAKKAI LÁSZLÓ személyében találta meg az alkalmas embert a könyvpiac árainak összefoglalására. MAKKAI LÁSZLÓ múzeumi könyvtári munkája akkoriban a duplumtár rendezése és értékelése volt, hivatali beosztásánál fogva sűrűn érdeklődött tehát a könyvek antikvár-árai iránt — s anyag-ismerete, cédulái szaporultával a könyvértékelés egyik specialistájává fejlődött ki. Hogy a könyvek hatalmas birodalmában a szelektálás és anyaggyűjtés munkájával hamarabb elkészüljön, magához vette munkatársul hitvesét, HORVÁTH MAGDÁT és az előttünk fekvő értékes mű, — bátran írhatjuk: halhatatlan mű (a bibliográfiák halhatatlanok!) kettőjük közös munkájának a gyümölcse.

Hogy FITZ JÓZSEF választása alkalmas szakemberre esett, azt az előttünk fekvő kézikönyv igazolja: ennek alapján ma már a magángyűjtemények birtokosai maguk elvégezhetik könyvtáruk fölbecsülését s a becslő sem a levegőből kapja az értékelést, mint eddig sokszor történt. E kézikönyv reálisabbá fogja tenni a könyvtárértékelést, az eladó ellenőrizheti az antikvárius árajánlatát, az antikvárius a ritkaságok ismeretében ritkábban fogja „elvágni magát“ vételnél és eladásoknál.

Kár, hogy e kötet a könyvgyűjtő szempontjából számbaveendő könyveknek csak mintegy harmadrészt foglalja magában. A szerzők kész cédulaanyaga azonban szükség esetén kiegészítheti az érdeklődőket addig is, amíg teljes gyűjtésük megjelenhetik.

A „Kézikönyv“ bevezetése tájékoztat készüléséről, módszeréről, beosztásáról, forrásairól (DOBROVSKY, HOROVITZ, STEMMER, LANTOS, RANSCHBURG antikváriusok katalógusai), rövidítéseiről.

Az árak hullámozása érdekesen világít rá a magyar könyvek, első kiadások iránti érdeklődés kialakulására és fejlődésére. Dugonics András: Radnai történetek (Szeged, 1810) című munkája például Dobrovsky katalógusában 180 (egy forint nyolcvan krajcár), — Makkai szerint „feltételezett mai értéke 200—250 pengő“, Csokonai Vitéz Mihály, Diétai Magyar Múzsája (Pozsony, 1796) Dobrovsky-nál 2 forint 50 krajcár, — ma 80 pengő, — Petőfi Cyprusbombok-ja

(1845) Dobrovszkyánál 5 forint, későbbi árai: 10 forint, 600, majd 450 pengő, a Felhők Dobrovszkyánál 6, majd 12 forint, aztán 80 korona, 200, 150, 40, 60 pengő, Gvadányi Pöstyéni fürödésének (1787) csonka példánya Dobrovszkyánál 1 forint, később 300 pengő, Gyöngyösi: Mársal társalkodó Murányi Vénusa (Buda, 1767) Dobrovszkyánál 150, 2 forint, később 20 és 10 pengő, Kónyi: Magyar hadi román 1 forint 20, később 40, 20 pengő stb.

E hasznos munkának lelkiismeretes és pontos összeállításáért elismerés illeti meg a szerzőket könyvtárak, gyűjtők, antikváriusok részéről egyaránt.

TRÓCSÁNYI ZOLTÁN.

Dr. vitéz Novák Ernő: *A magyar sebészirodalom bibliográfiája.* A sebészt érdeklő folyóirat-közlemények 1908—1938. Orvosi könyvek és orvosi monográfiák 1900—1938. XXV, 500 oldal. Kiadta a Magyar Sebésztársaság, Budapest, 1939.

A magyar orvosi szakirodalom bibliográfiákban aránylag szegény. Az egyetlen összefoglaló, általános orvosi bibliográfia GYÖRY TIBORÉ, amely az 1899-ig megjelent munkákat tartalmazza. Azóta is voltak kísérletek, kezdeményezések egy-egy rövidebb időszak, vagy egy-egy szűkebb szakma irodalmának összefoglalására; mégis a teljes orvosi szakbibliográfia hiánya annyival is inkább érezhető, mivel a magyar orvosi irodalom nagyon gazdag. A Központi Statisztikai Hivatal 1938. évről szóló folyóiratkimutatása (*Magyar Statisztikai Szemle*, 1939, 878. o.) 63 orvosi és közegészségügyi folyóiratról emlékezik meg. Örömmel kell üdvözölni minden törekvést, amely ennek a nagy anyagnak akár egy részében is vezetőül szolgálhat.

A szerző munkájának első részében a sebészt érdeklő folyóirat-közleményeket dolgozta fel, 30 évre visszamenőleg. Amint előszavában említi, az a cél vezette, hogy a rendelkezésére álló rövid idő alatt a gyakorlati igényeknek megfelelő bibliográfiát készítsen. Ezt a célját el is érte; a feldolgozott 27 folyóirat a magyar klinikai orvostudományok reprezentánsának tekinthető. A szakbeosztás könnyen áttekinthető, világos; pontos név- és tárgymutató emeli a könyv használhatóságát.

A második rész (331—450. oldal) a magyar orvosi tankönyvek, monográfiák rövidebb fogott jegyzékét adja, ugyancsak könnyen áttekinthető, jó csoportosításban, az egyes csoportokon belül kronológikus sorrendben. Ez időbelileg a Györy-féle bibliográfiai hibák és — különösen a sorozatosan megjelenő munkák felsorolásánál észrevehető — hiányok ellenére is segítséget jelenthet az orvostudomány kutatóinak.